

DE POSTRYDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

De POSTRYDER verschijnt eens per week, 's zaterdags.
Men schryft in te Tongeren by de W. J. P. Collée, boekdrukker
en uitgever van dit blad, groote markt, n° 20, en by alle postdirecteurs.
Alle toezending van brieven, annonces, geld, enz. moet gefrankeerd
zyn.

Het abbonement vooraf betaalbaar is bepaald op 3 fr. per jaer.
" " " " " " " 3 fr. per half jaer.
Een blad afzonderlyk 20 centimen.
De aankondigingen, per drukregel 15 " "
De reclamen " " " " " " " 25 " "

By het zenden van aankondigingen is eenieder verzocht duidelyk
nit de drukken of d'zelve in den POSTRYDER alleen, ofwel ook in
het fransch blad, le COURRIER DU LIMBOURG, moeten opgenomen
worden. Deze laatste, voor verscheidene achtereenvolgende keeren
gegeven genieten voordeeliger conditiën.

TONGEREN, DEN 29 JANUARY.

Wy hebben het tweede verslag ontvangen door M. Moncheur, namens de commissie belast niet de herziening van het strafwetboek, op de artikels 293 en volgende betrekkellyk de misdryven begaen door de priesters in het uitoefenen hunner bedieningen. Het spyt ons te moeten zeggen dat de commissie blyft volherden in het voorstellen van artikels die de Constitutie schenden en de vryheid van godsdienst verhinderen.

Zy wil dat de priesters die op den predikstoel het gouvernement, eene wet, een koninglyk besluit of al andere akte der overheid aanranden, met het gevang en eene hoet gestraft worden. Nu dat is het artikel 14 der Constitutie tegenstrydig, want hoe dikwyls kan de priester in het geval niet zyn van den eenen of den anderen nikt des gouvernement, of eene wet, of een besluit den Godsdienst vyandig, tegen te spreken? By voorbeeld, men geeft in Staetscholen, krachtens eene wet, een goddeloos onderwys, men leert er dat Christus geen God is, dat de H. Kerk altyd de menschelyke rede verdoofd en bezwakt heeft, — en een priester zal op den predikstoel tegen dit onderwys, tegen die wet niet mogen spreken? Hy zal de eerste zynere pligten niet mogen kwyten! Maer wat gewordt er dan van de vryheid van godsdienst? Is het niet als of zy in de Constitutie niet gescreven ware?

Ander voorbeeld. De wet laet de echtscheiding toe, welke door de H. Kerk, krachtens de woorden van den Zaligmaker zelve, verboden is. Zal dan de priester tegen die wet niet mogen prediken? Zoo ja, hy kan in het gevang geworpen worden; zoo neen, hy misdoet tegen het gebod van God. Nog eens, waer is de vryheid van godsdienst?

Men zal misschien vragen of de priester op den predikstoel alles zeggen mag wat hy wil? Neen. Hy moet de overheid en hare akten eerbiedigen wanneer dezelve niet tegenstrydig zyn aen de wetten der Kerk, of aen de goede zeden; maer wanneer hy iets ten dien opzichte misgaet, moet hy gestraft worden volgens het gemeene regt; het staet den wetgever niet vry een burger — priester of niet — buiten het gemeene regt te stellen.

VLAENDEREN

ONDER DE FRANSCHE HEERSCHAPPY.

Jaer IV-VII.

(Vervoly en einde.)

Ofschoon de vrede met den Keizer de rust van het departement scheen te moeten verzekeren, schonden de commissarissen van het uitvoerend Directorium op nieuw, in 1797, de duerbaerste geloofbelydenissen des lands; de uitwendige teekens van den Godsdienst verdwenen, de kerken werden geplunderd, de standbeelden der heiligen verbruyt en in het vuur geworpen. Men zou geloofd hebben tot de tyden der beeldstormers van de XVIe eeuw terug gekomen te zyn. De opschorsing van alle godsdienstige plegtigheid volgde van naby op de weigering der geestelykheid van den vermaerden eed van haet af te leggen.

Het is ook tot dit tydstip dat behoort het rockeloos ontwerp van eene ontschepping in Engeland. Om tot het welslagen van deze uitzinnige onderneming iets by te brengen, kondigde de bestuurder van het departement aen zyne onderhoorigen eene proklamatie af, om hen aen te wakkeren persoonlyke giften naer Parys te zenden. Deze beproeving vond weinig byval; de leden des komiteits waren de eenigsten die in dit patriotiek werk deel namen. Zy zonden aen het wetgevend korps eene som van 3100 livers, ongetwyfeld genomen op de onvoorziene uitgaven des departements! De schielyke en onverwachte ontschepping der Engelschen tusschen Blankenberge en Oostende, op den 30 floréal jaer VI (19 mei, 1798) bragt een vreeslyken slag toe aen den openbaren geest, die reeds zeer slecht was. De republiekaensche feesten werden er door verwaarloosd, en de uitvoering der wetten verlamd. De partygangers van het koningdom ontwaekten, en de geroepen van: *Leve Goorgius!* weergalmden in meer dan een kanton. Gansch het departement was bedreigd een Vendée in het klein te worden; in verschillige streken had men de nationale kogaerde onder de voeten getrappeld, en had men de boomen van

De artikels 295, 296 en 297 door de commissie voorgedragen, schenden dan de Constitutie; zy zyn daerenboven ongerymd voor wat de herderlyke brieven of mandementen der bisschoppen aengaet.

Volgens de commissie, mogen de bisschoppen die brieven of mandementen afkondigen, en slechts onderworpen zyn aen het gemeene regt, in 't geval zelve het gouvernement, de wetten of de besluiten der overheid aanranden: maer de priesters mogen die bedoelde herderlyke brieven of mandementen in den predikstoel niet aflezen, zonder gestraft te worden. Nu is het niet zonneklaar, dat men aldus het regt der bisschoppen kwetst en hunne vryheid verhindert? De bisschoppen gebruiken geen anderen middel van afkondiging dan het aflezen hunner brieven op den predikstoel, en men zegt nogtans dat zy hunne mandementen mogen afkondigen! Dat hangt aen een gelyk gekapt strooi.

Verhopen wy dat de Kamer of ten minsten het Senaet goed regt zal doen over een strafwetboek dat zulke dwaesheden behelst en zoo regtstreeks de Constitutie schendt.

Eene zeer belangryke redetwisting is vrydag in de Kamer onstaen op het verplichtende onderwys, ter gelegenheid eener petitie daer op betrekkellyk.

M. Defré heeft die petitie ondersteund.

M. Rogier heeft verklaerd dat hy een voorstaender was van het verplichtende onderwys, en zelfs van de boete en het gevang om de ouders te dwingen hunne kinders te doen leeren; maer hy wil eerst al de andere middels gebruiken die het onderwys kunnen verspreiden, ten einde geene tweedragt in het liberalismus te brengen.

M. Rogier heeft ook verklaerd dat het ministerie den priester uit de school niet verbannen wilde, dat de tusschenkomst van den priester daer noodig was, en dat het ministerie de wet op het lager onderwys niet zou doen veranderen. Maer door eene tegenstrydigheid die onbegrypelyk is, heeft hy ook gezegd dat men de overeenkomst van Antwerpen, voor wat de godsdienstige ondergryping in het middelbaar onderwys betreft, als eene doode letter aanzien mogt.

Indien wy M. Rogier goed begrypen, wil hy zeggen

vryheid vernietigd. Ter dezer gelegenheid zullen wy zeggen dat het gemeente-bestuur van Aelst, door zyne krachtadigheid en tegenwoordigheid van geest, er was in gelukt de buitenspoorigheden in die stad te beletten, welke in zoo veel andere plaatsen, in vendemiaire en brumaire van het jaer VII, gepleegd werden. Om de gedachtenis van deze zeldzame uitneming te vereeuwigen, gebruikten de mejer en de adjunkten van Aelst, voor hunne briefwisselingen, papier, aen het hoofd van welk men gegraveerd zag den boom van vryheid met de jacobyns-muts, en met deze woorden: « *Hy (de boom) is ongeschonden gebleven.* » In de verte zag men de stad Aelst en las men: *In brumaire, jaer VII.*

De wet van 1798 op de krygsligting, verwekte eenen diep gevoelden indruk op de bewoners van het departement. De vlamingen herinnerden zich te wel dat het ontwerp van eenen byna dergelyken maetregel, in 1789, een der byzonderste beweegredenen was geweest, om de wapens tegen den Keizer op te nemen. Ook scheen zy niet het minste genegen om de bedreigende strengheden dezer wet te verdragen. Gebruik makende van den afkeer welke die wet inboezemde; wakkerden sommige oproermakers alom de boeren aen die te verstooten; predikende dat het een schelmstuk was van een godloos, onzedelyk en bloeddorstig gouvernement te ondersteunen, het gerucht uitstrooiende van de aanstaende wederkomst van het huis van Oostenryk, en voorstellende als oorzaak van naby zynden ondorgang van den landbouw, voor het geheele land, het gebrek van werklieden welk het wegtrekken der soldaten welhaest zou te wege brengen. De onlusten van vendemiaire, jaer VII, waren het gevolg van deze overdrevene predikationen, welk door eenen langen staet van gisting konden verschoond worden.

Van eenen anderen kant, ontmoetten de ontvangsten der belastingen en der gedwongene leeningen ook algemeene moeijelikheden. Kwaedwilligen hielden niet op van te zeggen dat men, terwyl men nieuwe belastingen eischte, de oude van het oostenryksch bestuur ook behouden zouden blyven. Men zal gemakkellyk begrypen hoeveel wantrouw dit

dat het gouvernement zal werken in dier voege, dat het godsdienstig onderwys in de middelbare scholen van den Staet niet meer gegeven worde, en dat komt hier op uit: voor kleine kinders is het godsdienstig onderwys noodig; voor jongelingen van tien, twaelf en meer jaren is het nutteloos. Men moet M. Rogier zyn om dergelyke dwaesheden te durven uitkramen.

Wy lezen in een brusselsch blad:

« Wy vernemen dat eene dame Linkens, den 18 november laetstleden, te St-Joost-ten-Noode overleden, by testament gemaakt op 15 october laetstleden door M. Mortinck, notaris te Brussel, voor haren algemeenen erfgenaem heeft aangesteld M. Ferd.-Abdon Manilius, negociant te Gent en lid van de Kamer der Volksvertegenwoordigers, die aen de familie der overledene toebehoort.

» Men zegt ons dat deze dame eene aenmerkelyke fortuin achterlaet, en dat het gemeld testament haren broeder en hare zuster, die byna in armoede verkeerden, buiten sluit. »

Wat is M. Manilius gelukkig van geene soutaen en geenen driekantigen hoed te dragen, met een woord, van geenen priester te zyn! Alle de liberale gazetten van het land vielen op hem en gaven hem uit voor eenen dief, eenen bedrieger, of nog iets ergers! M. Verhaegen zou op het spreekgestoelte der Kamer klimmen, en het testament van Mev. Linkens als eene euveldaed, als « een misbruik van eene andere eeuw » bestempelen. Gelukkiglyk M. Manilius is liberael, en dus is het hem toegelaten van zonder tegenspraak de profyten van gemeld testament te mogen genieten.

Landbouwers-Komiteit van Herck-de-Stad.

M. de Gouverneur van Limburg komt aen de arrondissements-commissarissen, aen de gemeente-besturen, aen de provinciale commissie van landbouw en aen de landbouws-vergaderingen der provincie, den volgenden omzendbrief toe te zenden:

Mynheeren,

De afdrukking der uitgestrekte onderrigtingen nopens

alles onder het volk moest verspreiden. Ook werd het middebestuur verplicht een besluit te nemen, by welk er burgerlyke commissarissen werden aangesteld die, vergezeld van beweegbare gewapende kolommen, zich moesten begeven in al de gemeenten des departements waer, tydens de laetste onlusten, de alarm was geklept, en de bewoners door alle mogelyke middelen dwingen om hunne belastingen, hunne patenten en hun deel in de gedwongene leening te betalen. In geval van weigering of van tegenstand, waren het de meest welstellende burgers der plaats die de geëischte sommen moesten betalen, met vermogen van zich in regte te voorzien tegen dezen wier belastingen zy hadden betaeld.

Dezelfde commissarissen, altyd door de krygsmagt ondersteund, waren vervolgens belast met de afreis der jonge soldaten, geroepen om de republiek te verdedigen, te verzekeren. Wat den loon aengaet van deze nieuwslachtige huisen pand-bewaerders, de commissarissen en soldaten waren gevoeld, gehuisvesd en betaeld op de kosten der gemeente (volgens het besluit des midden-bestuers van den 2 frimaire, jaer VII). Indien men zich niet verhaestte om de belastingen te betalen, waren al de kantons met denzelfden maetregel bedreigd. De strengheid met welke men deze schrikkellyke schikkingen uitvoerde, eindigden ondertusschen met over de hardnekkigheid der boeren te zegeprelen.

Gelyk in alle tyden van onlusten en van openbare wanorde, vernemiguldigen de misdaden tegen de eigendommen en de personen op eene vreesverwekkende wyze. Van het begin af der vereeniging, vormden zich banden van talryke haenstroopers die verscholen in de bosschen en onder bevel staende van weggevlugte oostenryksche soldaten, den naem aennamen van binders, roovers, branders en plunderaers, die brandstichten, stolen en plunderden, en gewapender hand het platte land doorliepen met stoutmoedigheid, zoo wel by dage als by nachte. Hunne aanrandingen, op de groote wegen, van de openbare rytuigen en van de kabinetkouriers schenen voor byzonder doel te hebben het plunderen der gelden van de nationale schatkist, of het rooven der briefwisselingen van het gouvernement. Eenieder kent